

Litvánia

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Litván Köztársaság
Államforma	parlamentáris demokrácia
Főváros	Vilnius
Terület	65 300 km ²
Népesség	3 555 179 fő (2009. július)
Nemzetiségi megoszlás	litván 83,4%, lengyel 6,7%, orosz 6,3%, egyéb, vagy nem beazonosított 3,6% (2001)
Vallási megoszlás	római katolikus 79%, orosz ortodox 4,1%, protestáns (evangélikus és baptista) 1,9%, egyéb, vagy nem beazonosított 5,5%, ateista 9,5% (2001)
Hivatalos nyelv	litván
Klíma	átmenet kontinentális és óceáni között
Államfő	Dalia Grybauskaitė (2009. július 12. óta)
Miniszterelnök	Andrius Kubilius (2008. november 27. óta)
Hivatalos pénznem	litván litas (LTL)
Jelentősebb városok	Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Litvánia főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd EUR	28,6	32,2	26,7
GDP változás (reál)	%	9,8	2,8	-15,0
Egy főre jutó GDP (PPS)	EUR/fő	14 800	15 500	n.a.
Infláció (fogyasztói árindex)	%	5,8	11,1	4,2
Munkanélküliségi ráta	%	4,3	5,8	13,7
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	-1,0	-3,3	-8,9
Államadósság (év végi)	GDP %-a	16,9	15,6	29,3
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	-14,5	-11,9	3,8
Árfolyam (éves átlag)	LTL/EUR	3,453	3,453	3,453

Forrás: Eurostat

Litvánia GDP-je 2008-ról 2009-re 15%-kal csökkent, a beruházások 39%-kal, a magánfogyasztás 17%-kal estek vissza. A csökkenés 2009. III. negyedévében érte el a mélypontját (-19,3%), a visszaesés üteme 2009. IV. negyedévére 17,3%-ra, 2010. I. negyedévére már 1,1%-ra mérséklődött. Egyes becslések szerint 2010-re 3%-os GDP csökkenés várható, egyrészt a magánfogyasztás további várható esésének, másrészt a külső kereslet fokozatos javulásának eredményeként.

Litvániában 2009-ben a GDP 4%-át a mezőgazdaság, 20%-át az ipar, 6%-át az építőipar, 70%-át pedig a szolgáltatások adták. 2009-ben a bányászat kibocsátása közel felére esett vissza, míg a feldolgozóipari termelés 15,6%-kal volt alacsonyabb, mint egy évvel korábban. A feldolgozóiparon belül a közúti járműgyártás több mint 70%-kal esett vissza, de jelentős volt a csökkenés az egyéb nem-fém ásványi termékek (-47%), illetve a fémfeldolgozási termékek gyártása (-41%) esetében is. 2009 végéig Litvániában folyamatosan csökkent az infláció, és 2010. I. negyedévében az előző év azonos időszakához képest már 0,3%-os deflációt regisztráltak.

A Litvániában 2008 vége óta hatalmon lévő kormány fő célja, hogy különböző megszorító intézkedésekkel az ország saját erőből tudjon úrrá lenni a gazdasági válság következményein, és elkerüljék, hogy az országnak segítségért kelljen folyamodnia a nemzetközi szervezetekhez. Az ÁFA-emelés, az állami alkalmazottak bérének csökkentése, a társasági adó emelés következtében nagyfokú társadalmi elégedetlenség és szociális instabilitás alakult ki, ami nehezíti a további intézkedések elfogadtatását. A helyzet enyhítése érdekében 2009. március elején elfogadtak egy 1,6 Mrd euró értékű gazdaságélénkítő csomagot, melynek célja a gazdasági környezet fejlesztése, az export és a beruházások ösztönzése, valamint az EU-s források lehívásának gyorsítása. Az összegből 1,1 Mrd eurót az Európai Beruházási Bank, a fennmaradó összeget pedig a kereskedelmi bankok, az EU Strukturális Alapok, valamint a költségvetés biztosítanak.

2009-ben az költségvetési hiány Litvániában a GDP 8,9%-át érte el, ezt az értéket 2012-re 3% alá akarják csökkenteni. A három balti állam közül Litvánia helyzete tekinthető a legstabilabbnak, ennek ellenére jelentős kockázatot jelent a másik két

balti állam helyzetének alakulása. Abban az esetben, ha lett lat leértékelésére kerülne sor, ez nagy valószínűséggel a litván valuta leértékelését vonná maga után.

A litván kormány egyik fontos törekvése az euró mihamarabbi bevezetése, ami 2006-ban nem sikerült, mert az inflációs rátára vonatkozó kritériumot nem tudta teljesíteni.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb termékek

Litvánia külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Áruforgalmi egyenleg	M EUR	-3 337,0	-4 278,6	-3 862,7	-775,9
Export	M EUR	11 262,8	12 509,4	16 077,1	11 794,7
Import	M EUR	14 599,9	16 788,0	19 939,8	12 570,7
Szolgáltatások egyenlege	M EUR	860,6	460,6	353,6	595,0
Export	M EUR	2 878,9	2 931,2	3 305,5	2 712,2
Import	M EUR	2 018,3	2 470,6	2 952,0	2 117,2

Forrás: Litván Nemzeti Bank

Litvánia áruexportja 2008 és 2009 között 27%-kal, szolgáltatásexportja 18%-kal esett vissza, az összes export 25%-kal csökkent. Az összes export 2009. I. negyedévében kezdett csökkenni, a mélypontot 2009. II. negyedévében érte el, ekkor 33%-kal volt kevesebb, mint 2008 azonos időszakában. Ezt követően a visszaesés üteme folyamatosan mérséklődött, és 2009. IV. negyedévében már csak 13% volt.

Litvánia áruimportja 2008 és 2009 között 37%-kal, szolgáltatásimportja 28%-kal esett vissza, az összes import 36%-kal csökkent. Az összes import már 2008. IV. negyedévében alig érte el a 2007. IV. negyedévi értéket, és innentől erős csökkenésnek indult. A mélypont 2009. II. negyedéve volt (-41%), ezt követően csökkent a visszaesés üteme, 2009. IV. negyedévében már csak 23% volt.

Litvánia külkereskedelmi mérlege több mint tíz éven át folyamatosan deficitese volt, ez a tendencia 2009. IV. negyedévére megtört, és a mérleg aktívummal zárult. 2008. I. negyedévéétől folyamatosan csökkent a külkereskedelmi deficit, és bár a 2009 évi végi egyenleg még negatívumot mutatott, alig érte el a 2008-as év végi adat 5%-át.

2009-ben Litvánia összes exportjának 64%-a irányult az Európai Unió tagországaiba. Litvánia legjelentősebb export-piacai: Oroszország (az összes export 13%-a), Lettország (10%), Németország (10%), Lengyelország (7%), Észtország (7%), Hollandia (5%), Fehéroroszország (5%).

Litvánia legjelentősebb exporttermékei 2009-ben:

- ásványi termékek: 21,5% (ásványi tüzelőolajok és ásványi olajok),
- gépek és villamossági cikkek: 10% (gépek és mechanikus berendezések; ezek alkatrészei, elektromos gépek, elektromos felszerelések és ezek alkatrészei),
- vegyipari termékek: 9,1% (trágyázó szerek),
- járművek és szállítási célú felszerelések: 7,3% (közúti járművek és alkatrészei),
- élelmiszer-készítmények, italok, dohány: 7,1% (tejtermékek, madártojás),
- műanyagok, gumi és ezekből készült áruk: 6,7% (műanyagok és ezekből készült áruk),

- növényi termékek 6,5% (gabonafélék),
- textilipari alapanyagok, textiláruk: 6,5% (ruházati cikkek textilből, kötöttáru),
- különféle áruk: 6,4% (bútor és ágyfelszerelés, világító felszerelések, előre gyártott épületek).

2009-ben a Litvániába érkező import 59%-a származott az Európai Unió országaiból. Litvánia legjelentősebb import-partnerei: Oroszország (az összes import 30%-a), Németország (11%), Lengyelország (10%), Lettország (6%), Hollandia (4%), Olaszország (4%).

Litvánia legjelentősebb importált termékei 2009-ben:

- ásványi termékek: 29,3% (ásványi tüzelőolajok és ásványi olajok),
- gépek és villamossági cikkek: 13,1%, (gépek és mechanikus berendezések, ezek alkatrészei, elektromos gépek, elektromos felszerelések és ezek alkatrészei)
- vegyipari termékek: 12,3% (gyógyszeripari termékek, szerves vegyi anyagok),
- járművek és szállítási célú felszerelések: 6,3% (közúti járművek és alkatrészei),
- élelmiszer-készítmények, italok, dohány: 5,9% (italok, szesz, ecet),
- textilipari alapanyagok, textiláruk: 5% (kötött ruházati cikkek),
- nem nemesfémek és ezekből készült áruk: 5% (vas, acél, ezekből készült áruk),
- műanyagok, gumi és ezekből készült áruk: 4,5%.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Litvánia közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	M EUR	1 472,8	1 244,7	250,4
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	M EUR	39 394,6	39 077,5	38 319,1
Tőkekifektetés más országba	M EUR	436,6	229,5	156,5
Tőkekifektetés állománya	M EUR	3 924,3	5 438,3	6 484,9

Forrás: Litván Nemzeti Bank

A 2009-ben Litvániába beáramlott működő-tőke értéke alig 20%-a a 2008-as értéknek. 2009. II. negyedévéig még érkezett külföldi közvetlen tőkebefektetés Litvániába, ám a III. és IV. negyedévben már közel 190 M eurós tőkekivonás történt.

2009-ben a Litvániában befektetett külföldi tőke állomány 79%-a származott az Európai Unió országaiból, 12%-a Svédországból, 10-10%-a Lengyelországból és Dániából, 7-7%-a Németországból és Hollandiából, 6-6%-a Észtországból és Oroszországból.

2009-ben a Litvániában jelenlévő külföldi közvetlen tőkebefektetések 28%-a a feldolgozóiparban, 16%-a az ingatlanügyek és gazdasági szolgáltatások, 15%-a szállítás és kommunikáció, 13-13%-a pénzügyi közvetítés, valamint kereskedelem és javítás területén összpontosult.

2009-ben Litvánia tőkeexportja 32%-kal esett vissza. 2009. I. és II. negyedévében a tőke-kiáramlás még meghaladta az előző év azonos időszakának értékét (68, ill. 12%-kal), a III. és IV. negyedévében azonban Litvánia összesen nagyjából 53 M euró tőkekivonást hajtott végre.

Litvánia külföldi tőkebefektetései állománya 2009-ben a következőképpen oszlott meg: 76%-a az Európai Unió országaiban, 21%-a Hollandiában, 19%-a

Lettorszáiban, 10%-a Oroszországban, 8%-a Lengyelországban, 7-7%-a Ukrajnában és az Egyesült Királyságban volt jelen.

A befektetések 41%-a az ingatlanügyek és gazdasági szolgáltatások, 17%-a a kereskedelem és javítás, 14%-a a pénzügyi közvetítés, 13%-a a feldolgozóipar, 8%-a pedig a közlekedés és kommunikáció területén összpontosult.

II. MAGYARORSZÁG ÉS LITVÁNIA BILATERÁLIS KAPCSOLATAI

A magyar-litván külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	196,4	134,8	41,4	40,0	155,0	94,9
Élelmiszer, ital, dohány	36,0	25,9	5,6	10,6	30,4	15,3
Nyersanyagok	1,9	1,3	2,7	2,5	-0,8	-1,2
Energiahordozók	0,2	0,1	1,7	1,8	-1,6	-1,7
Feldolgozott termékek	72,3	80,8	28,4	21,1	43,9	59,7
Gépek, gépi berendezések	86,0	26,8	3,0	4,0	83,0	22,8

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	68,7	96,5	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	71,9	190,2	19,2	26,5
Nyersanyagok	68,8	93,6	0,9	6,3
Energiahordozók	60,6	102,2	0,1	4,4
Feldolgozott termékek	111,7	74,3	59,9	52,7
Gépek, gépi berendezések	31,1	130,8	19,8	10,0

Forrás: KSH

Magyarország exportja Litvániába 2003 és 2006 között évi 30% fölötti dinamikával növekedett, majd 2007-ben az ütem 17%-ra, 2008-ban pedig alig 5%-ra lassult. 2009-ben kivitelünk már csak mindössze 69%-át érte el a 2008-as értéknek.

2009-ben exportunk jelentős része a vegyipari termékek csoportjába tartozott (46%), és ebben a termékcsoportban exportunk értéke 2008-hoz képest 48%-kal nőtt. A gépek és villamossági cikkek, valamint az élelmiszer-készítmények kivitele egyaránt 17%-ot tett ki 2009-es exportunkból, az előbbieket kivitele 56%-kal, az utóbbiaké 32%-kal esett vissza 2008-hoz képest. Műanyagok, gumi és ezekből készült áruk kivitele 2009-ben 7%-ot tett ki, itt a visszaesés 29%-os volt. A legnagyobb, több mint 90%-os exportcsökkenés a járművek és szállítási célú felszerelések termékcsoportban következett be, de ezek a termékek nem szerepeltek nagy súllyal az összes exportban. Összes exportunkban csekély résszel szerepeltek a növényi termékek, élő állatok, állati termékek, a textilipari alapanyagok, textilárúk, valamint a lábbeli,

fejfedők, ernyők, toll és tollárak, de mind a négy termékcsoporthoz jelentős mértékben nőtt a kivitelünk 2008 és 2009 között.

2009-ben a Litvániába irányuló magyar export fő termékei: gyógyszerek (40%), vezetékes telefon-készülékek (7%), etilén polimerei alapanyagként (4%), zöldségek (4%), TV-készülékek (3%), kávé- és teakivonat (2%), nitrogénfunkciós vegyületek (2%), személygépkocsik (2%), gyümölcskészítmények (2%), csap, csapszerelvény, szelep (2%), háztartási papírtermékek (2%), egyéb gyógyszeripari termékek (2%), automatikus adatfeldolgozó gép és részegységei (2%), állateledel, takarmány (2%).

Litvániából érkező importunk 2006-2007-ben még növekedett, 2008-ban azonban már 10%-kal kisebb volt a 2007-es értéknél. 2009-ben az export visszaesésénél kevésbé, mindössze 4%-kal csökkent a Litvániából érkező magyar import.

A 2009-es importunk legnagyobb része (42%) műanyagok, gumi és ezekből készült áruk csoportjába tartozott, behozataluk 2008-hoz képest 2%-kal nőtt is. Élelmiszer-készítmények, italok és dohánytermékek tették ki behozatalunk 14%-át, importjuk 2008-hoz képest majdnem négyszeresére nőtt. (A dohánytermékek behozatala 2008-ban 78 ezer euró volt, 2009-ben már több mint 4,3 millió euró.) Élő állatok, állati termékek importja az összes import 12%-át, míg a gépek és villamossági cikkek behozatala az összes import 7%-át tette ki, és a behozataluk 66, illetve 30%-kal nőtt. A vegyipari termékek importja, ami 2009-ben az összes import 5%-át tette ki, több mint 70%-kal csökkent 2008-hoz képest.

2009-ben Litvániából érkező magyar import legfontosabb termékei: poliacetátok, más poliéterek, epoxigyanták, valamint polikarbonátok stb. (32%), szivar és cigaretta (11%), madártojás (5%), műanyag csomagoló- és záróeszközök (4%), tőzeg (4%), élő szarvasmarha (3%), sajt és túró (3%), zsír és olaj (3%), elektromos alkatrészek (3%), pótkocsi és alkatrésze (2%), szögáru vasból vagy acélból (2%), hűtő- és fagyasztógép (2%), új, pneumatikus gumibroncs (2%), fűrészelt faáru (2%), műanyag lap, lemez, fólia, stb. (2%).

A Litvániával folytatott külkereskedelem egyenlege Magyarország számára évek óta aktívummal zárul, és a mérleg többlete 2008-ig folyamatosan növekedett is. 2009-ben az egyenleg pozitív maradt, a többlet azonban a 2008-as 61%-ára csökkent.

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
Litvánia közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	5,8	0,4	0,1
Litvánia közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	-	1,1	1,6
Magyarország tőkebefektetése Litvániába	0,1	-0,0	0,2
Magyarország tőkebefektetés-állománya Litvániában	0,8	0,1	1,2

Forrás: MNB

A Litván Nemzeti Bank adatai jelentős mértékben eltérnek az MNB adataitól, ugyanis a litván statisztika szerint 2006-ban 5,2 millió, 2007-ben 4,3 millió, 2008-ban 4,6 millió, 2009-ben pedig már 14,7 millió euró magyar működő-tőke állományt regisztráltak Litvániában. A Litván Nemzeti Bank adatai alapján 2006-ban és 2007-ben is 6 ezer eurót, 2008-ban 12 ezer eurót, 2009-ben már 576 ezer eurót tett ki Litvánia tőkebefektetései értéke Magyarországon. A Litván Statisztikai Hivatal adatai szerint 2008-ban 20, 2009-ben 22 magyar befektető volt jelen Litvániában.